

Navada je, da se avstrijska armada imenuje nemška armada, in potem misli zlasti vnanji nevedni svet, da nemška kri teče za brambo Avstrije. Ob pravem času je tedaj česki časnik „Hlas“ po uradnem naznanilu naštel množino vojakov po narodih, ki se bojujejo v avstrijski armadi, tako-le:

Čehov, Moravanov in Slovakov	je 116.000 mož,
Srbov in Hrvatov	 57.000 „
Rusinov	 54.000 „
Poljakov	 42.000 „
Slovencev	 20.000 „
Samih Slovanov	tedaj 290.000
Nemcev	 150.000
Magjarov	 70.500
Romanov	 47.500
Italijanov	 33.000
Judov	 9.850
Ciganov	 2.950
Jermencev	 845

Med 604.895 vojaki (sedaj jih je več) je tedaj le 150.200 Nemcev, 454.645 jih je, ki niso nemškega rodú, po takem je teh štirikrat več.

Dopisi.

Iz Kragujevaca v Srbii 1. maja. (Kon.) Po Srbii negotovega kruha iskati nikakor in nikomur ne svetujem, štipendij tukaj niza tujce in učiteljev se ne manjka. Kdor hoče pa profesor na belgradski veliki šoli ali v kaki srbski gimnazii biti, naj se obrne do gospodina ministra prosvete in nauka Kosta Cukič-a.

Na negotovost ne mislite in nikar ne hodite v Srbijo. Grozno težko je tukaj kruha si iskati, in še mnogo teže je, ga dobiti. Videl sem taci žalostnih slučajev tukaj že precej, ne samo na naših severnih Poljaki, ampak tudi na lahkomiselnih družih narodih. Gorjé mu, kdor v Srbijo priletí, mislé, da tukaj njega in njegove učenosti komaj čakajo. Nič mu ne pomore pamet in učenost, ki je zabeljena s tujim maslom! S peresom si kruha služiti ne more, ako ima tudi še tako dobro praktiko in izurjeni „kanclejštil“; ker tukaj je domačih pisarjev, učiteljev, juristov in advokatov že preveč, in tukaj nemška kultura celó nič ne veljá. Ako ni dobro s srbsko mastjó zabeljena in začinjena, ne nasisi nobenega trebuha, to je, kdor srbski govoriti in pisati ne zna, si ne more tukaj s peresom kruha služiti. In kaj počne potem tak lahkomisleč tukaj? Delati ne zná in ga je tudi dela sram. Na tujem mora iz tujcev si znanice stvoriti in iz njih prijatelje, da životari! Zato bi mi prav žal bilo, da bi kak Slovenec na ta način v Srbijo pridiral. Tudi on bi moral iti iz tujcev znanice in prijatelje umetno delati, ali pa odlašiti domú. Istina, da Slovenec bi se kmalu srbski naučil; al tukaj je te stranke učenih ljudi dovolj, kakor sem rekel ravno pred, in domač Srbin, se ve da po pravici ima povsod prvenstvo in pred vsakim Slovanom iz tujih dežel.

Jaz mislim, da je mnogo pametneje na jugoslovanske še zeló prazne in rodovitne dežele obračati in ondi naseljevati se, kakor pa v daljno Ameriko in v druge čezmorne dežele misliti. Dokler je častiti gosp. Pirc misijonar v Ameriki, je že še, ker on je desna roka in varh kranjskim naselnikom v severni Ameriki; kaj pa počno reveži ondi, kadar častitljivi starček oči zatisne?

Lepe jugoslovanske dežele se bojo in se morajo kmalu divjega turškega jarma osloboditi, in potlej bo v teh prekrasnih, rodovitnih deželah pravi raj naše zemlje. Toraj, kdor misli na preselitev, preseli naj se

le-sem ali nikamor! Ako marljivi krotki Bulgarin v Srbii dobro živi, ne vem, zakaj pridni in pohlevni Slovenec ne bi živel? Saj vas poznam, da ste kakor Bulgarin delavnih rok, da vam para ni! Delate in trudite se pozimi in poleti, brbate po zemlji ponoči in podnevi, pa komaj si pridelate košček črnega kruhka in kapljico kislega vinca. Vse, kar je boljšega, si privoščiti ne smete, nego morate poprodati, da plačate velike davke in druge potrebščine. Res, da vas Bulgarin v umetnem vrtnarstvu in sploh v umetnem zemljedelstvu, v treznosti in varčnosti jako preseže, kakor vi njega prekosite v lepi nošnji in lišpu, kar pa vas mnogo denarja stane. Ako pridete sèm, bote morali z domačimi pridelki opravljati se, delavnike in praznike; kajti tukaj je evropsko blago iz fabrik strašno drago. In ako bi si sčasoma vaše žene in hčerke svoje glave in vratove s težkimi belimi rubli in rumenimi cekini pokrile, se vi, možje in očetje, ne smete huditi nad njimi! Pomislite, da se tukaj drage bele peče in lepi svilni robci ne dobijo! saj bote morali tudi vi brez dragih jerhastih hlač, brez dolgih čevljev, brez lepe kamižole in lepega klobuka v opankah in v samih gatah hoditi, na glavo si bote pa kako ovčjo kožo vrgli, tako tudi čez prsi, namesti lepega naprsnika (lajbiča) s svitlimi gumbi.

Neki gosp. dopisnik „iz Gorenskega“ vam je ruski Kavkaz priporočal. Res! da je ruska vlada poštena in najmočnejša vlada na svetu. Planine kavkaške imajo rodovitne doline in prekrasne, plodne ravnine, na obalah črnega, kakor tudi kaspiškega morja. Kavkaz ima še starodavne bogate hoste, po katerih se lepa vinska trta ovija, in sladko grozdje brez vsega obdelovanja rodi! Humboldt pravi, da tako sladkega grozdja nikjer na svetu jedel ni, kakor ga je v Astrahanu in v Kavkazu, kjer se grozdje po hostah obira, največ pa ga tiči pozobljejo. Vi bi tam kakor Rus in brinovke sladko grozdje po hostah obirali in si dobro vince iz njega delali, bi v lepi deželi res dobro pili in jedli, in kaj dobro živeli, in bili bi podanjiki najmočnejega cara na svetu, pred katerim se vès svet plaši, in posebno turški sultan pred njim trese. In vendar vam pri vsem tem v lepi Kavkaz jaz nikakor ne bi svetoval iti, dokler so srbske zemlje ljudi prazne. Kar ima Kavkaz, to ima tudi Srbija v obilosti, in vse človeškemu življenju potrebno. Res, da v Srbii se mora vino z matiko pridelovati; pa zakaj bi se človek za dobro kapljo malo ne potil? Jaz dajem Srbii prvenstvo že zato, ker je ona blizo, Kavkaz je daleč. V Srbii je en narod, bračo Srbi, s kterimi bote prve dni govoriti mogli; nasproti v Kavkazu je zmes raznih narodnosti. Ondi vladajo slavepolni Rusi; al izvan njih so na Kavkazu še divji Črkesi, kterih plemstvo se je v sultanovo carstvo preselilo, sužni narod črkeški pa je domá ostal. Jaz nikakor ne bi želel, da bi vi med te divjake prišli. V Kavkazu živijo tudi Poljaki; izvan njih špekulativni Nemci, ki grejo po vsem svetu s trebihom za kruhom „Ubi bene, ibi patria!“ V Kavkazu so tudi Jermenci, večidel od trgovine in špekulacije živeč narod. In Bog vé, kake narodnosti so še vse izvan Tartarov, Perzov itd. v Kavkazu? Da brez Judov tam ni, se ve da. — Kavkaške planine in njih plodne doline in ravnine ležijo med strašno nemirnima in vetrovitima morjema.

Zdaj sem vam povedal vse, kar vem in znam. To naj vam bode zadosti, ker več storiti ne morem, kajti jaz ne morem po deželi iti, da bi vam zemljo izbiral, ker nimam časa in ne smem iz Kragujevaca brez dolžnosti zvanične. Tudi odpisavati mi je težko, in celó nemogoče vsakemu posebej. Zdaj storite kakor vam drago; ako idete v Kavkaz, srečna vam pot, in pozdra-

vite tam vse Ruse. Pridete v Srbijo, dobro došli! Srčen pozdrav in z Bogom!

Dr. Janez Podliščekov.

V Buda-Peštu 1. rožnika. V. — (Dalje.)

Kakor Ljubljana na obeh bregovih Donave, na desnem bregu Budin (Ofen), na levem pa Pešt. — Ljubljana je v primeri z Donavo, kar velikost zadeva, to kar je Gradašica v primeri z Ljubljano. Med Buda-Peštom je vodotoč Donave najoži, meri čez železni ali verigasti most 450 korakov srednje velikosti. — Buda ali Budin je prav staro mesto, njega začetek v zgodovini ni nikjer do prvih časov dokazan; toliko je pa gotovo, da o času Rimljanov že so Budin zaradi svojih zdravilnih toplic mnogi hromasti bolniki obiskavali. — Budin je do 1848. leta veljal za glavno mesto Ogerskega. — Razpada na te-le mestne oddelke: Trdnjava, ktera se razprostira na podolgastem hribu, ljubljanskemu gradu podobnem pa tudi blizu tako visokem. Trdnjava je v celem okrogu z močnim zidovjem obdana. Hiše v trdnjavi so večidel stare in prav močno zidane. Prebivavci trdnjave so skoraj vsi nemške korenine, od 1848. leta so se pa na magjarsko stran prevrgli; govoré pa večidel le še nemško. Cerkve so v trdnjavi tri katoliške in ena luteranska. Razun budinske mestne županije ima v trdnjavi tudi deželna vlada, vojaško deželno veliteljstvo, deželno staviteljsko vodstvo in deželno finančno rediteljstvo svoj sedež, in še nekatere niže uradnike. — Med vsemi poslopji v trdnjavi je kraljeva palača najlepša in najzanimivejša, pa tudi s pripadajočimi stavbami skoraj 5. del celega hriba na južni strani pokriva. — Pogled s trdnjave, posebno na mogočno Donavo (proti solnčnemu izhodu) in proti Peštu je velikansk. Kdor se ne hodi rad daleč sprehajati, se more lahko po obzidji trdnjave po svoji volji prekorakati ter se lepe lege tega kraja do dobrega nagledati. Za kraljevim gradom je orožnica, za orožnico pa štirivoglata, oral velika ledina, na sredi ledine pa stoji spominek generala Henci-ja, — onega generala, kateri je budinsko trdnjavo leta 1848/9 tako junaško puntarskih naskokov branil, naposled je pa vendar le zmagan bil ter je smrt junaka storil, in ž njim 418 vladarju zvestih vojakov. Imena vseh teh vojakov so okrog podstave vlita. Tesno postane Slovanu pri srcu, ko imena teh bojevnikov pregleduje, skoraj sami Slovani so bili ti reveži, ki so na dan zmage honvedskega orožja na zidovji budinske trdnjave za dom in cesarja kri prelili. Kaka ironija! Spominek ima poznim potomcem pričati, zakaj je bilo toliko krvi prelite ter ima imena padlih slaviti; zdaj so se pa reči tako spremenile, da spominek ne more več veljati za to, za kar je postavljen, marveč privržencem in slaviteljem magjarskih prekucij 1848/9 dokazuje, da je zmaga honvedov čez 18 let za dobro spoznana. — Spominek sam je iz litega železa, podoben je vrhu gotiškega turna, v sredi lin je videti genij, kateri na tleh slonečemu vojaku v čeladi in oklepu lorberjev venec na glavo poklada. — Sè sedanjimi političnimi razmerami na Ogerskem se ta spominek nikakor ne ujema, in čudno se mi zdi, da ga sedanji magjarski vladni možje še niso odpravili. Velike vrednosti za prebivavce trdnjave je naprava, da je voda iz Donave po cevéh na hrib napeljana, parna mašina blizu železnega mostu vodo na vkreber goni ali vzdiguje.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Celja. x. — Naključba me je 30. maja pripeljala v celjsko okrožno sodnijo, ko je ravno bila obravnavava zavoljo hudodelstva ropa in raznovrstnih tatvin; kakih 12 je bilo zatožencev, izmed katerih sta dva bila po 15 let, eden na 10, eden na 5 let — v težke ječe, ostali pa na krajši čas obsojeni. — Prav hvaležen

sem bil naključbi, da me je bila le-sèm pripeljala; imel sem namreč priliko slišati končni govor državnega pravdnika g. Hren-a, ako se ne motim, vašega rojaka, kateri, kakor so mi pravili, v Celji pri svojih govorih edini se poslužuje domačega jezika; govoril je v olikani slovenščini tako gladko in izvrstno, da sem si želel vès regiment nasprotnikov našega jezika vpričo, da bi se bili prepričali, da laž je vse, kar čenčajo o nesposobnosti slovenščine v uradih in da je le resnobne volje in pa nekoliko brige treba, da se zadosti pravičnim našim tirjatvam. Ni ne naš jezik kriv, da ne vživa še svojih pravic v kancelijah, ampak tistim gre krivda, ki bi ga med našim narodom imeli znati, pa ga ne znajo in potem „berichte“ delajo, da ni še dosti omikan. Ako bi le eden bil izmed uradnikov — pa na čast naj jim je rečeno, da jih je veliko — kateri opravljajo svoja opravila v pravilnem čistem jeziku, je s tem edinim že dokazana popolna zmožnost slovenskega jezika za kancelijsko uradovanje. Pa čemu pridigovati gluhim ušesom!

Iz doljnega Stajarskega 4. maja. P. V. — Povedale so „Novice“ že večkrat kako prav šaljivo, zraven pa tudi žalostno prikazen, ktera se v ljudskih šolah po deželi nahaja, posebno v tistih, v katerih se otrokom poleg izobraževanja v maternem jeziku tudi nemška „kultura“ vceplja. Al kaj bi dopisnik iz Gorenskega v 21. listu „Novic“ mislil ali rekel, ako bi v našo šolo stopil, v kateri se več kakor polovica slovenskih otrok po nemških učiteljih v nemščini podučuje. Ako želiš, dragi bravec, najpopred izvedeti, kako izurjen je gospod učitelj v slovenščini, poslušaj ga pri cerkvenih opravilih slovensko popevati in sodi potem sam, ako na priliko pri kakem pogrebu v stari mili slovenski pesmici:

„O duša pojdi k tvojemu

Bogu, ki te je stvaril“ ... itd.

na zadnje med drugimi nerazumljivimi besedami za potnico slišiš besede:

„To tele zdaj zemlji damo“ itd.

Marsikrat bi se mrlič, ako bi to nadgrobnico slišal, nevoljno obrnil, da bi hišica tako tesna ne bila! — Ako stopiš v šolo, bodo te v vseh treh razredih otroci prav pohlevno in pobožno pozdravili z „Galop seids Kristus!“ Stisni se potem v kotec in poslušaj poduk v „Sprachlehre“, ki se je slovenski otroci učijo. „Gospod učitelj zakliče: „Still — gebt Acht“ ter kaže z tepežnikom na črko na tabli rekoč: „Wie heisst dieser Buchstabe? — dieser Buchstabe heisst — i —. Wass ist — i — für ein Laut? i ist ein Selbstlaut. Warum? Weil er für sich deutlich ausgesprochen werden kann. — Also „Pauček“ sag Du jetzt: Wass ist i für ein Laut? Šolar: i ist ein Selbstlaut. — Warum? Šolar: waler zu sich allein deutsch gebrochen werden kann. — Takih odgovorov moreš slišati obilo. Iz takih šol pa izrastejo potem možje korenjaki, kateri pozneje, bodi si ali srenjski predstojniki ali svetovavci pri volitvi novega učitelja, ko se jim živo priporoča mož, kateri ume temeljito slovensko pisati in brati, odgovarjajo: Mer brauchmer kan windische Schul, windisch lernen die Kinder zaus.... Žalostno, ali resnično!

Bedrovski.

V Železni Kapli na Koroškem 10. junija. — Naj sledeče vrstice pričajo, da národní duh iz Koroškega še nikakor ni tako pobegnil kakor je celovski deželni zbor mislil. Pri nas v Železni Kapli, kjer so milemu našemu jeziku v šoli še pred nekaterimi leti trobili: „memento mori“, — kjer so ga pri sabotnih večernicah in o postu pri postnih pridigah celó iz božje hiše izgnali, je letošnjo vigred lepa cvetličica pognala. „Slovensko bralno društvo“ se imenuje. Njegov namen je: ljubezen do

branja buditi, omiko in izobraženje vsestransko po našem okraji širiti, v jeziku maternem se učiti pa tudi pošteno se kratkočasiti in vse to izključljivo na narodni podlagi. Z blago mislijo o bralnem društvu se je sicer že marsikter rodoljub ponašal, al prav oživela se je še le 8. decembra 1865. leta, ko so gospodje Duler, Globočnik, Male, Prne in učitelj Prnuč več kot 50 raznovrstnih knjig skupej spravili. Že 26. dne omenjenega meseca se je združilo blizu 14 članov s tem namenom, da se zloži toliko denarjev, da se morejo naročiti vsi slovenski časniki. In zopet so se članovi 6. dne maja zbrali in pri tej priložnosti „slov. bralno društvo“ osnovali. Pravila, ktera so sestavljena po pravilih „celovške čitalnice“, so menda že od c. k. okrajnega predstojništva potovala do vis. deželne vlade. Nadjamo se, da se nam kmalu dovoli koristna in potrebna naprava. Volil se je v ta namen že tudi odbor, ki bi po dovoljenih pravilih opravljal družbo. Po večini glasov je bil izvoljen: za predsednika gosp. A. Gobanec, za tajnika gosp. P. Müller, za denarničarja gosp. J. Karničar, za odbornika pa gospoda Duler in Prnuč. Se ve da tudi brez veselice ni bilo. Število članov je precej narastlo. Kar pa more vsacega domoljuba še posebno veseliti je to, da se društva bode iz okolice udeležilo mnogo kmetov, izmed katerih marsikter šole še videl ni, ampak se le sam po sebi brati naučil. Društvo pa ne misli le samo časnikov si naročiti, temuč časoma tudi knjižnico si napraviti, iz ktere se bode gledé pravil, ako bi se društvo utegnulo kdaj razrušiti, šolska knjižnica osnovala. Bog daj srečo. *)

V Senožečah 8. rožnika. — Novoizvoljeni občinski odbor spava že 3. teden, kajti dan volitve novega župana še ni odločen. Slišali smo, da sinoči sta bila 2 gospoda v Sinadolah nabirat podpisov, da bi se nakupilo tukaj drugo poslopje za kaplanijo. Dozdaj sta imela dva gospoda v soseskini hiši „stari kaplani“ imenovani, dovolj prostora, a letos so si častiti gospod kaplan svoje stanovališče v šolskem poslopji izbrali. Da naša stara kaplanija v stavbi svoji res ni kaj pristojna, ne morem tajiti; al tudi to moram reči, da zaslужki so redki, zatoraj tudi za denar zeló trdi časi, da bi se zidali novi gradiči. Škoda, da se ne jemlje ozir na soseskino poslopje „šolskega zaklada“, o katerem se je v „Novicah“ že večkrat pisalo, pa dosihmal brez vsega vspeha! Šip v oknih je v tem poslopji čedalje manj, temveč pa nametanih kamničkov po sobah, česar so se prečastiti gosp. dekan Hicinger menda sami prepričali. Gospodje, ki imate to reč v rokah, prevdarite dobro: ali je pametno kupiti še četrto grobljo (podrtino), dokler se nam še sedanje tri vedno pred očmi podirajo? Salus rei publicae prima lex esto! ali z drugimi besedami rečeno: Kar delamo, prevdarno delajmo, da si nepotrebnih stroškov ne nakopljemo na glavo. Popravimo raje staro, kar že imamo, a ne kupujmo družih starin!

Iz Jelšan 5. junija. **) — Kaj pa je bilo včeraj v Jelšanah, da so moznarji tako mogočno pokali, ljudje skupaj vreli, šolarji in šolarce praznično oblečeni z vejicami in cvetlicami v roci se shajali? Je li bil praznik blagoslovljenja cerkve? Je li bilo opasilo? Ali so morebiti ljudje začetek nove oborožene občinske straže praznovali, ali kaj neki je bilo? — Niti to niti uno je bilo — slovesnost je včeraj mirila drugam. Bili so namreč pri nas Njih ekscelencija gospod deželni poglavar baron Kellersperg iz Trsta. Naj povem opravek priljudnega gospoda v naši fari. Prva beseda, ko so

prišli, bilo je vprašanje: kako je s šolo, in ker ni bilo tačas otrók še v šoli, šli so peš ogledavat občinske vrte pol ure daleč po kamnih in bregovih. Pregledovali so najprej občinska sadišča jelšanska in potem dolenska. Vrnivši se nazaj v Jelšane, so ogledali narodno našo šolo, kateri so po dokončanem izpraševanju izrekli popolno svojo zadovoljnost. Ogledovali so tudi sadišča v Rupih in Lipi, in odtod se vrnili čez Novigrad domú. — Ne morem vam dopovedati z besedo, kakošna radost je bilo to za nas. Dvakrat več imamo odsihmal veselja do zasajevanja goličav, kakor poprej. Ne bode nas ne treba goniti na delo; dovelj je beseda in spomin na 4. dan t. m. Ako Bog dá, v desetih letih našemu Krasu ne bo manjkalo niti vina in sadja, niti drv.

Iz Ljubljane. Vozovlaki, ki so po železnici skozi Ljubljano prevaževali vojake na Laško, mirujejo zdaj, in mesto naše je zopet bolj tiho. Vojaških bolnišnic je zdaj 6 tukaj; sliši se, da za 2000 bolnih se mora prostora napraviti. Šolsko poslopje se ne bode vzelo za bolnišnico, tako tudi alumnat ne; namesti njega so neki ponudili svetli knezoškof Alojzevišče in Goričane.

— Kakor iz nekterih krajev slišimo, se po deželi če tudi ne prav velike nove občine (kar bi bila živa potreba) delajo vendar saj precej velike. Tako, na pri liko, se je v metliškem okraji 23 sedanjih sosesk združilo v 10 novih, čeravno bi jih 5 — po farah — prav dovolj bilo. Na Notranjskem so se sedanje soseske Planina, Unec, Rakek, Laze, Garčarevec, Strmica in Studeno združile v eno v Planini (Rakek in Unec za zdaj le za poskušnjo na 3 leta; al mislimo, da bote radi za zmiraj združeni ostale). V postojnskem okraji bo le 5 velicih občin; vsa gornja Pivka le ena. Dobro! — Da bi le povsod kantonske gosposke zdatno pomagale k sestavi velikih občin!

— Nikoli še ne pomnimo, da bi bilo toliko koscev iz kmetov prišlo v Ljubljano dela iskat, kakor letos; v nedeljo popoldne jih je bilo okoli 200 pred mostom, in udinjevali so se poleg hrane za 30 nov. krajc. na dan. To pač kaže, kakošna silna revščina mora po deželi biti!

— „Eisenbahn-Central-Bl.“ pravi, da družba južne železnice začne kmalu Št. Peterško-Reško železnico delati.

— Danes popoldne ob 5. uri ima muzejno društvo svoj letni zbor, v katerem se po novih družbenih pravilih voli nov odbor, pokažejo nekatere reči, ki so se poslednji čas darovale muzeju, in bode realkini ravnatelj gosp. Schrei govoril o deževnih razmerah Ljubljane, in muzejni kustos g. Deschmann o nekterih rastlinah, ki so poslednji čas prišle na Kranjsko in pa o dolomitnikih v Polhovem gradu.

— Prihodnjo nedeljo popoldne ob 1/2 6. bode prvo prosto telovanje Sokolovo na sokolišču poletnem v g. Frölichovi hiši; zvečer ob 8. je sokolski shod v čitalnični gostilnici.

— Po prijateljskem pismu iz Cuicatlan-a od 6. maja t. l. pozvedamo iz Mehike, da se mehikanski cesarski prestol močno maha. 1. maja so avstrijski prostovoljci nehali samostojni biti, kajti prišli so pod francosko poveljstvo; cesarske blagajnice so tako izpraznjene, da se vojaki ne morejo več popolnoma izplačevati; kolikor je poprej mož dobival za 5 dni, toliko se mu zdaj plačuje za 10 dni; a za Francoza je denarja dovolj; prejšnji mesec se je enkrat 2 milijona, enkrat celó 16 milijonov pesos-ov poslalo na Francozko. Častniki avstrijski so v tacihi žalostnih okolščinah poslali mehikanskemu in avstrijskemu cesarju prošnjo, naj bi bilo onim, ki tega želijo, dopuščeno, vrniti se v avstrijsko armado, ter podpirajo to svojo prošnjo s tem, ker se ne spolnujejo pogoji, pod katerimi so stopili v mehikan-

*) Drago!

Vred.

**) Drugi dopis, ako ni pomota v pisanji, prezeló je zakasnjen, da bi se še le 7. junija povedalo, kar se je zgodilo že pred pol letom. Prosimo razjasnila.

Vred.

sko službo. Po tem — pravi pismo — kar smo brali v „Novicah“, ki nam redno dohajajo od novega leta, tudi sodimo, da iz Avstrije ne bodo več hodili prostovoljci v Mehiko. — Težave mehik. cesarstva potrjuje tudi pismo v „Allgem. Zeitg.“ iz Pariza, kjer se bere, da se je cesar Napoleon o mehikanskih zadevah vse drugače zasukal in se severno-amerikansko vlado dogovoril, kaj bode dalje početi, ako utegne cesar Maksimilijan zapustiti Mehiko.

— (Postano.) „V poslednjem listu „Novic“ je bilo povedano, da prošnja o prenavedbi podučevanja v ljudskih šolah so podpisali vsi gg. dekanji — razun enega. Da ostane resnica cela, pridenemo to: da tisti gosp. dekan zlasti iz tega vzroka ni podpisal prošnje (pa je ta vzrok tudi napisal na priloženi list), ker je že poprej bil svoje mnenje ali prav za prav mnenje vseh učiteljev svojega okraja, kakor se je bilo izreklo v učiteljskem zboru, položil pred preč. konzistorij, in sicer v enakem obziru, kakoršnega je obsegala una prošnja. Po takem je tedaj misel vseh gg. dekanov edina, samo pot njenega naznanjenja ni bila enaka.“

— („Novice“ — *Schmierblatt*). Pretekli teden je v 6. gimnazijskem razredu prof. Heinrich prašal nekoga dijaka: kaj je epikurejec? in ko mu ni vedel odgovora, ga ošteje rekoč, da naj v biblioteki namesti „das Schmierblatt“ Novice raji bere nemške klasike, da se nauči bolje nemški. — Vajeni so rodoljubi naši vsi, ki se potegujejo za pravice slovenske narodnosti, da jih ekskluzivni nemški kulturonosci psujejo z raznovrstnimi priimki; vajene so tega tudi „Novice“; ni tedaj čuda, da jih je te dni zopet doletela gori rečena „lepa“ beseda. Ako učitelj Heinrich misli, da je ž njo ogrdil „Novice“, grozno se moti; iz njegovih ust je „šmir“ le med našemu listu; po vsi domovini čislani pisatelji Novičini z vredništvom vred bili bi le tadaj razžaljeni, ako bi profesor Heinrich „Novice“ hvalil! A to vprašanje vendar moramo staviti do njega: Je li šola mesto, da učitelj, ki še slovenski brati ne zna, svoj narodni žolc razliva z očitnega odra? Ali misli, da bode mladino našo, ki se hvala Bogu! na domači zemlji čuti domačo in si po slovenskih knjigah in časnikih prizadeva nadomestiti to, česar ji šola še zdaj ne daje, da bode kadaj sposobna za cerkev, šolo in urad, s tacim zasramovanjem odvrnil od poti poduka, in jo morebiti privezal na-se? Pač reven psiholog bi bil učitelj, ki bi tako mislil! Naši pokojni gimnazijski profesorji, kakor Krsnik, Martinak, Globočnik itd. niso odvrčali šolske mladine od berila slovenskega, marveč ga jim živo priporočali, in izvrstne učence so izrejevali, ti pa so jih tudi kot svoje očete ljubili in jim celó v „Schmierblatt-u“ Novic večkrat hvalne pesmice peli. Zdaj pa, ako bi šlo po „eigenthümlichen“ mnenji glasovitega pisatelja „Eigenthümlichkeiten in Krain“ (ki je isti učitelj Heinrich) bi se moralo povrniti to, o čem je Kopitar na str. 54. svoje gramatike tožil, rekoč: „Im 10. Altersjahre hat der Schüler den vaterländisch-slavischen Herd verlassen, um in der „deutschen“ Stadt von Deutschen in deutscher Sprache zum deutschen Staatsdiener erzogen zu werden! Nun muss er seine slavische Muttersprache, die er ohnehin in diesem Alter noch nicht in seiner ganzen Fülle besitzen kann, mit Fleiss vergessen lernen, damit ihm hold werde die Herrscherin Teutonia!“ — Toda dosti je o tem; zato naj je konec besedi! Ti pa go-spodine!

Hrani za-se svoj „šmir“,
In Novicam — daj mir!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Popolnoma je odkljkalo miru; morebiti da že danes se je gori ali doli začel boj. Pariška konferencija se je razdrla, predno se je začela. Zdaj pa kričijo sovražniki Avstrije, da ona je kriva, ker ni hotla v zbor priti v dogovor, — al v kakošen dogovor? Da bi kar naravnost drugim dala, kar je po pravici njeno! Iz Laškega se še do danes ni še nič drugega slišalo, kakor da stoji pripravljenih 467.000 vojakov in čez 60.000 prostovoljcev in da mislijo boj začeti danes (13. junija). Toliko več pa se godi v severji. V Holštajn namreč, kjer je bila zdaj avstrijska vlada in armada (s 3000 vojaki) pod poveljstvom fml. Gablenza, je 8. dne t. m. vdrla pruska armada, je ondi vlado na-se potegnila in v prepoved djala, kar je zavoljo sklica ondašnjih stanov velela avstrijska vlada. Naša armada se je tej sili brez sile, le s protestom, v Altono umaknila in bode Holštajn popolnoma zapustila; al svojim nemškim zaveznikom je poročila, naj se drživcu miru z orožjem odgovor dá. Holštajn je v posesti avstrijski bil, pruska vlada moti to posest, — po takem se mora zdaj začeti vojska. Pravijo, da pruska armada šteje 600.000 vojakov, kolikor jih še nikoli ni imela na nogah. V tem, kar se zdaj na Nemškem godi, išče „Zukunft“ tolažbe, da se razruši stari nemški bund. — Mnogo se govori, al gotovega se vendar še nič ne vé, da bo ruska armada pomagala naši, in počil je že celó glas, da se v podonavskih knježevinah ruska združi s turško; ni pa res, da bi bil Turk že ondi. — Lah! merijo zdaj tudi na Dalmacijo; ne bi bilo čuda, ker je v prejšnjih letih vlada naša tako „precartano“ gojila laški živelj v Dalmaciji, Istrii, Trstu in Gorici, da res morejo misliti, da Lah! ondi bivajo! — Presvitli cesar je ukazal državnemu ministru in dvornemu kancelarju ogerskemu, da pozvesta natanko, kje da žuga slaba letina letos. — V Gradcu ne bo letos razstave. — Kraljevska deputacija hrvaška je še v Peštu; največa overa porazumljenju je to, da Magjari hočejo Reko za-se. Čudno! Ako Reko hočejo Magjari, Dalmacijo Lah!, kje pa si potem trojedna kraljevina?! — Spominek Jelačića bana je v Fernkornovi livnici na Dunaji dodelan. — V Sisku je prve dni t. m. cena pšenici poskočila za 70 kr., koruzi za 60, ovsu za 20 kr. — Kolera se je prikazala v Afriki med mahomedanskimi romarji, pa tudi na Laškem (Milaneškem) v Sondrii, in v Stettinu na Pruskem. Še te nadloge bi nam manjkalo, da bi imeli kugo, vojsko in lakoto ob enem!

Listnica vredništva. Gosp. M. v S: Pozlačeni sreberni novc je denar Teodericha, kralja izhodnjih Gotov, umrlega 526. leta, ki je s četami svojimi potoval skozi Kranjsko na Laško. Teoderichovi denarji so redki. Zato Vas kranjski muzej prijazno prosi, da bi mu darovali ta denar, ki ima zgodovinsko vrednost, a denarne cene malo. — Veči kupeni novc je dožde Bertucci-a Valeri-a (1656.—1658.), manjši pa Marina Grimani-a II. (1595.—1606).

Kursi na Dunaji 12. junija.

5% metaliki 54 fl. 35 kr. Ažijo srebra 136 fl. — kr.
Narodno posojilo 59 fl. 35 kr. Cekini 6 fl. 49 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 9. junija 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 33. — banaške 5 fl. 33. — turšice 3 fl. 32. — soršice 4 fl. 25. — reži 4 fl. 5. — ječmena 3 fl. 7. — prosa 3 fl. 15. — ajde 3 fl. 47. — oves 2 fl. 57.